

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۱۰

بررسی وضعیت بهداشت و شرایط اجتماعی - فرهنگی در پارک‌های شهری

(نمونه موردي: پارک‌های شهر ایذه)

دادو حاتمی^۱، قباد طهماسبی^۲، سید مهدی موسی‌پور^۳، زبیده پویش^۴

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی وضعیت بهداشت و شرایط اجتماعی - فرهنگی در پارک‌های شهری (نمونه موردی: پارک‌های شهر ایذه) می‌پردازد. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است. داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز، از طریق بررسی‌های استنادی - کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی جمع‌آوری شده است. تجزیه و تحلیل یافته‌ها به کمک آمارهای توصیفی و استنباطی در نرم‌افزار SPSS20 انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش کل جمعیت شهر ایذه بوده و حجم نمونه از طریق فرمول کوکران ۳۹۱ نفر برآورد شد. سپس با استفاده از روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه اطلاعات موردنیاز از بازدیدکنندگان پارک‌های شهر ایذه جمع‌آوری شد. نتایج حاصل از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک تی (t) تک نمونه‌ای نشان داد که از بین شاخص‌های بهداشتی و اجتماعی و فرهنگی، شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی و بهداشتی به ترتیب با میانگین‌های $2/43$ ، $1/86$ به ترتیب در بهترین تا بدترین شرایط قرار دارند. همچنین نتایج حاصله از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک آنوا، نشان داد که از بین ۱۰ پارک موجود در ایذه (پارک‌های مورد بررسی در این پژوهش)، پارک‌های شادی، شهر، سلطان دین آور، آزادگان، شهریاری، بانو، صخره‌ای، ولی‌حضر، بهاران و لاله با میانگین‌های $2/26$ ، $2/27$ ، $2/22$ ، $2/23$ ، $2/21$ ، $2/19$ ، $2/18$ ، $2/17$ ، $2/10$ ، به ترتیب در بهترین تا بدترین شرایط قرار دارند (با توجه به میانگین نرمال^۳، هیچکدام شرایط نرمال بهداشت و شرایط اجتماعی - فرهنگی را ندارند. این مهم نشان‌دهنده عملکرد نامطلوب مدیریت شهری ایذه در هر دو بخش ذکر شده می‌باشد.

واژگان کلیدی: پارک‌های شهری، بهداشت، اجتماعی - فرهنگی، شهر ایذه.

^۱. نویسنده مسئول، دانشجوی دکترای تخصصی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران، پست الکترونیک: Davoud.hatami@yahoo.com

^۲. دانشجوی دکترای تخصصی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اردبیل، اردبیل، ایران.

^۳. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

^۴. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

مقدمه

پارک‌ها و فضای سبز شهری از مهم‌ترین عوامل مؤثر در شکل دهی به پایداری اجتماعی و همیستگی فضاهای شهری می‌باشند. ولی مشکلات موجود در پارک‌ها مانند اینمنی پارک و فضای سبز، بهداشت نامناسب پارک، نامناسب بودن وضعیت اجتماعی – فرهنگی پارک‌ها، نامناسب بودن یا نبود امنیت و متناسب نبودن امکانات موردنیاز برای گروه‌های مختلف سنی و جنسی در این مکان‌ها از جمله عوامل کاهش تمایل شهروندان برای استفاده از این عرصه‌ها می‌باشد (مرادیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۳). از آنجا که برنامه‌ریزی و مدیریت شهری در کلیه زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی و امنیتی از دغدغه‌های اصلی مسئولان و شهروندان بوده، مدیریت شهری علاوه بر آنکه مسئول برقراری توزیع عادلانه امکانات شهر است، با هدایت تحولات کالبدی شهر، رسالت حفظ محیط زیست و سلامتی زندگی شهری، زیبایی سیمای شهر، ایجاد فضاهای عمومی جهت امکان برقراری ارتباطات و تعاملات شهروندان و گسترهای از همه وجوده زندگی شهری را نیز عهده دار است (ابراهیم‌زاده و حاتمی، ۱۳۹۳: ۳۲). در این بین پارک‌ها و فضای سبز به دلیل حمایت از سیستم‌های اجتماعی شهر و فراهم کردن خدمات اکوسیستمی (Crane and Kinzig, 2005: 142)، یکی از راه حل‌های مناسب جهت حل مسائل زیست‌محیطی و تبدیل هر چه بیشتر محیط شهری به محلی قابل زیست برای شهروندان هستند (ابراهیم‌زاده و حاتمی، ۱۳۹۳: ۳۲). از آنجا که فضاهای سبز عمومی، فضاهایی هستند که بازدهی اجتماعی دارند و عموم مردم از آن‌ها برای اموری چون گذران اوقات فراغت، تفریح و مصاحبت با دوستان، گردهم‌آیی‌های اجتماعی – فرهنگی و نظایر این‌ها استفاده می‌کنند (اکبری و همکاران، ۱۳۹۵: ۳۰)، لذا می‌طلبد که مسئولان شهری شرایط مناسب جهت استفاده مردم را فراهم کنند. از این‌رو، پژوهش حاضر به بررسی وضعیت بهداشت و شرایط اجتماعی – فرهنگی پارک‌های شهر ایده می‌پردازد و در پی پاسخ‌گویی به سوالات و فرضیه‌های زیر است:

- آیا مردم شهر ایده از عملکرد مدیریت شهری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی – فرهنگی فضاهای سبز شهری راضی هستند؟
- آیا عملکرد مدیریت شهری ایده در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی – فرهنگی فضاهای سبز شهری یکسان بوده است؟
- به نظر می‌رسد شهر وندان شهر ایده از عملکرد شهرداری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی – فرهنگی فضاهای سبز شهری رضایت نداشته‌اند.
- به نظر می‌رسد عملکرد شهرداری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی – فرهنگی در ۱۰ پارک موجود در سطح شهر ایده یکسان می‌باشد.

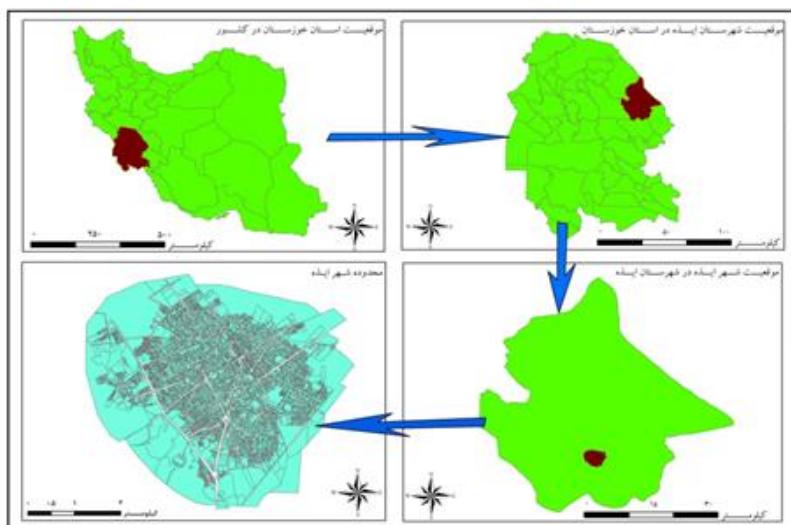
پیشینه پژوهش

حاتمی (۱۳۹۲)، در رساله کارشناسی ارشد خود با عنوان، تحلیلی بر عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر فضای سبز شهری و کارکردهای فضایی مکانی آن، مورد شهر ایده، به این نتیجه رسیده است که از بین شاخص‌های چهارگانه (بهداشتی، دسترسی فیزیکی، اینمنی و اجتماعی و فرهنگی)، شاخص‌های دسترسی فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی، بهداشتی و اینمنی فیزیکی با میانگین‌های ۲/۴۳، ۲/۸۶ و ۱/۸۶ به ترتیب در بهترین تا بدترین شرایط قرار دارند. ملکی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی شاخص‌های اجتماعی فضاهای سبز شهری از دیدگاه شهروندان (نمونه موردي: ایرانشهر)، به این نتیجه رسیده‌اند که فضاهای سبز ایرانشهر علاوه بر آثار مثبتی مثل تجمعت دوستانه،

برقراری ارتباطات اجتماعی شهروندان ایرانشهری، قابلیت‌های فرهنگی پارک‌ها، کاهش افسردگی و استرس و نشاط‌آور بودن آن‌ها، دارای تبعات منفی مثل افزایش جرم و جنایت، فروش مواد مخدر، تجمع معتادین و افراد بزهکار و کاهش ورود زنان و دختران نیز می‌شوند. این اثرات منفی بیشتر در پارک‌های ناحیه‌ای و محله‌ای مشاهده می‌شود. صفائی و سلطانی (۱۳۹۷)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی امنیت محیطی در فضاهای شهری (مطالعه موردی پارک‌های شهری بوشهر)، به این نتیجه رسیده‌اند که پارک‌های شهر بوشهر از نظر ویژگی احساس امنیت در حد خوبی هستند. جعفری نجف‌آبادی و سودانی‌زاده (۱۳۹۸)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی دیدگاه شهروندان یزدی در مورد وضعیت بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست (HSE) پارک‌های این شهر، به این نتیجه رسیده‌اند که با توجه به اهمیت موضوع بهداشت، ایمنی و محیط زیست در مکان‌ها و فضاهای شهری، تدوین سندي جامع و چارچوبی مشخص در زمینه مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE) و نظارت و پایش مستمر این عوامل گامی مؤثر برای حل مشکلات پیشروی مسئولان و برنامه‌ریزان شهری می‌باشد و مسیر رسیدن به توسعه پایدار شهری را هموارتر می‌کند. زمانی‌بادی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی شاخص‌های بهداشتی، ایمنی و زیست‌محیطی (HSE) پارک‌ها و فضای سبز شهر کاشان در سال ۹۷، به این نتیجه رسیده‌اند که انجام مطالعات مستمر بهمنظور تأمین ایمنی پارک‌های سبز شهر و همچنین ارتقای سطح بهداشت آنها لازم می‌باشد.

معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان ایذه با پهنه‌ای حدود ۲۳۲۹,۱ کیلومتر مربع، در دشتی بیضی شکل در شمال شرقی استان خوزستان قرار دارد. شهر ایذه مرکز سیاسی شهرستان ایذه در مختصات جغرافیایی ۴۹ درجه و ۵۲ دقیقه طول شرقی و ۳۱ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. جمعیت شهر در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۱۹۳۹۹ نفر بوده است. شهر ایذه به دو منطقه و پنج ناحیه تقسیم شده و بر اساس مطالعات میدانی و همچنین گزارش واحد فضای سبز شهرداری؛ دارای ۱۰ پارک می‌باشد که اسامی، مشخصات و امکانات موجود در آن‌ها در جدول شماره (۱)، آمده است.

شکل (۱): نقشه موقعیت فضایی شهر ایذه در کشور و استان خوزستان
مأخذ: نگارنگان.

جدول (۱): اسمی و تجهیزات موجود در پارک‌های موربد بررسی شهر ایذه

شماره	اسمی پارک‌ها
۱	پارک شهریاری
۲	پارک ولی‌عصر
۳	پارک بانو
۴	پارک آزادگان
۵	پارک صخره‌ای
۶	پارک لاله
۷	پارک بهاران
۸	پارک سلطان
۹	پارک شادی
۱۰	پارک شهر

کتابخانه، پارک بادی، استخر پلاستیکی کوچک، چرخ فلک معیوب، کتابخانه، درختان سایه‌دار متراکم، نگهبان مداوم، چهار طرف دارای حصار بلند، برج نوری بلند، تندیس.

نمای خانه، وسائل ورزشی، وسائل بازی مثل سرسره، انواع آلات‌چینی، تندیس بزرگ، کف پوش‌های مناسب، سرویس بهداشتی، نگهبان مداوم، چمن کاری، درختان تازه کاشت (نهال)، فاقد چاه، آبیاری با آب شرب، آبنمای بزرگ، چند برج بلند نور (معیوب و نیمه معیوب)، دو حوض بزرگ و فاقد امکانات تفریحی، فاقد آب سرد کن و آبخوری، دارای تجهیزات مناسب برای درست کردن چای، غذا، کباب (متغل)، فضای قابل قبول برای پارک‌نگ.

وسائل ورزشی، وسائل بازی، سرویس بهداشتی غیرقابل استفاده، کف پوش مناسب، سطل زیاله، نیمکت، پارک بادی، فاقد آبخوری، برج نوری بلند و مناسب، درختان مختلف سایه‌دار (نهال)، آب شرب جهت آبیاری، چمن کاری مناسب.

وسائل ورزشی، نیمکت، سطل زیاله، برج نوری بلند، آبنما فعال، آب شرب جهت آبیاری، تابلو برق همراه با تابلو هشدار دهنده، چمن کاری کف، درختان سایه‌دار مختلف، فاقد سرویس بهداشتی.

وسائل ورزشی، پارک بادی، دست شویی قابل استفاده، نیمکت، سطل زیاله، برج نوری بلند، چرخ فلک غیراستاندارد و معیوب (پلی‌مپ شده توسعه سازمان استاندارد). چاه جهت آبیاری، فاقد آبخوری، نمای خانه، محل قابل قبول برای پارک‌نگ، تندیس، درختان مختلف تازه کاشت (نهال).

وسائل ورزشی، نیمکت، سطل زیاله، دستشویی فاقد سرویس، برج نوری بلند با نوردهی کامل، وسائل بازی مانند سرسره، الائکلنج،

وسائل ورزشی، پارک بادی، میز تنیس و میز شطرنج، برج نوری بلند، دست شویی فاقد سرویس، تابلو خطر برق، کلوب بازی‌های کامپیوترا، فوتیال دستی و غیره، الائکلنج، سروسره، درختان مختلف بلند و سایه‌دار.

وسائل ورزشی، پارک بادی، نیمکت، سطل زیاله، دستشویی فاقد سرویس، آب سرد کن معیوب و فاقد سرویس، درختان بلند و متراکم سایه‌دار، تلفن عمومی، برج نوری کوتاه معیوب، چاه آب جهت آبیاری.

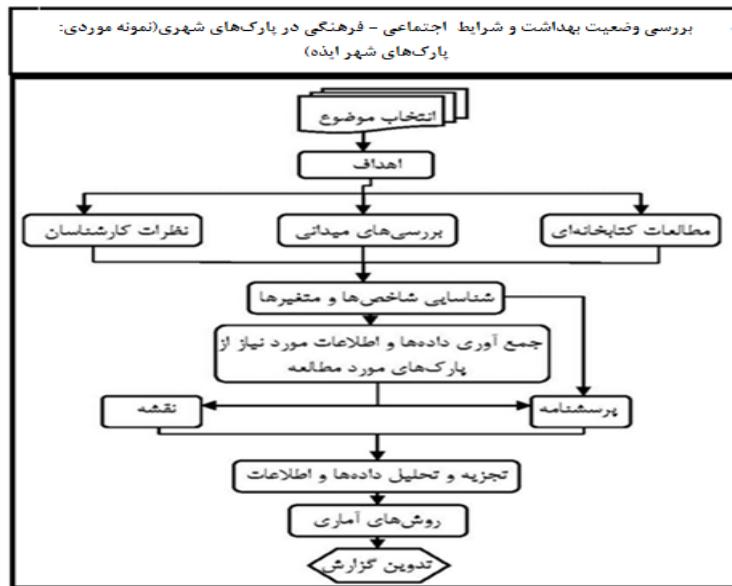
وسائل ورزشی، نیمکت، سطل زیاله، درختان مختلف تازه کاشت (نهال)، نیمکت، سطل زیاله، چاه جهت آبیاری، دارای نگهبان، دستشویی فاقد سرویس، برج نوری بلند، چمن کاری کف، کفپوش‌های مناسب کف پارک.

آبخوری (آب سرد کن معیوب)، سرویس بهداشتی قابل استفاده، برج نور متوسط، وسائل ورزشی، نیمکت، سطل زیاله، آبنما معیوب، چاه آب، چمن کاری مناسب، سنگ فرش کف.

مأخذ: نگارنده‌گان، ۱۳۹۹.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع کاربردی است. با توجه به موضوع تحقیق، برای تکمیل اطلاعات لازمه، با ترکیب روش‌های توصیفی-تحلیلی و پیمایشی، و بهره‌گیری از نظرات کارشناسان و متخصصین مربوطه متغیرهای تأثیرگذار بر وضعیت بهداشت و شرایط اجتماعی - فرهنگی پارک‌های شهر ایذه، شناسایی و در ۲ شاخص و ۱۰ متغیر (بهداشتی با ۴ متغیر، اجتماعی فرهنگی با ۶ متغیر) طبقه‌بندی شدند. جامعه آماری در این پژوهش کل جمعیت شهر ایذه در سال ۱۳۹۵ (برابر با ۱۱۹۳۹۹ نفر) می‌باشد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵) که حجم نمونه از طریق فرمول کوکران معادل ۳۹۱ نفر برآورد شد و با توجه به تعداد پارک‌های شهر ایذه (۱۰ پارک)، ۳۹۱ پرسشنامه تهیه و با بهره‌گیری از طیف لیکرت که روایی آن از طریق پیش‌آزمون تأیید شده بود، به صورت میدانی در پارک‌های مزبور در روزهای تعطیل و غیرتعطیل و در زمان‌های صبح و بعدازظهر در ساختارهای سنی و جنسی مختلف با استفاده از روش نمونه‌گیری وضعی، توزیع شد. سپس با ورود داده‌ها به محیط نرم‌افزار spss20 و با استفاده از مدل‌های آماری تی تک نمونه‌ای و One Way ANOVA بررسی و تحلیل نهایی یافته‌ها صورت گرفت.

شکل (۲): مدل مفهومی تحقیق

نگارندگان ۱۳۹۹.

تجزیه و تحلیل داده‌ها آمار توصیفی

در این قسمت به بررسی مشخصه‌های جمعیت‌شناسنامه شهری نمونه آماری پژوهش که براساس فرمول کوکران تعداد ۳۹۱ نفر محاسبه شده بودند، از بعد جنسیت، سن، سطح تحصیلات، شغل و همچنین داده‌های توصیفی مربوط به موضوع همچون: میزان مراجعته به پارک، نحوه مراجعته به پارک و علم مراجعته به پارک می‌پردازیم.

- جنسیت

بر اساس داده‌های بدست آمده، (۵۲/۷) درصد پاسخ‌دهندگان را مردان و (۴۷/۳) درصد پاسخ‌دهندگان را زنان تشکیل داده‌اند، بالا بودن درصد نمونه مردان نسبت به زنان به دلیل مراجعته بیشتر تعداد مردان و تمایل داشتن تعداد بیشتری از مردان نسبت به زنان در پاسخ‌گویی به سؤالات پرسشنامه‌ها بوده است.

جدول (۲): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهری نگارندگان از لحاظ جنسیت

درصد فراوانی	فرابنی	جنسیت
۵۲/۷	۲۰۶	مرد
۴۷/۳	۱۸۵	زن
۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان ۱۳۹۹.

- سن

یافته‌های حاصل از بررسی‌های میدانی بیانگر آن است که بیشترین تعداد پاسخگویان، با (۴۵/۶) درصد را گروه سنی (کمتر از ۳۰ سال) تشکیل داده‌اند و کمترین تعداد شرکت‌کنندگان را گروه‌های سنی ۶۰ سال به بالا و (۵۰-۶۰) ساله تشکیل داده‌اند.

جدول (۳): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ سن

فرآوانی تجمعی	درصد فراوانی	فرآوانی	دامنه سنی
۳۹/۱	۳۹/۱	۱۵۳	کمتر از ۳۰
۶۲/۴	۲۴/۳	۹۵	۳۰-۴۰
۷۹/۵	۱۶/۱	۶۳	۴۰-۵۰
۸۹/۳	۹/۷	۳۸	۵۰-۶۰
۱۰۰	۱۰/۷	۴۲	۶۰ سال و بیشتر
-----	۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹

-تحصیلات

در این بخش داده‌های مربوط به میزان تحصیلات پاسخگویان مورد بررسی قرار گرفته است. همانطوری که در جدول (۴) قابل مشاهده است تحصیلات بیشتر افراد شرکت‌کننده در تحقیق ما را شهروندان زیر دیپلم با (۲۷/۹ درصد) و کمترین آن‌ها را تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر با (۷/۴) تشکیل داده‌اند.

جدول (۴): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ سطح تحصیلات

فرآوانی تجمعی	درصد فراوانی	فرآوانی	سطح تحصیلات
۱۴/۸	۱۴/۸	۵۸	بی‌سواد
۴۲/۷	۲۷/۹	۱۰۹	زیر دیپلم
۶۵/۲	۲۲/۵	۸۸	دیپلم
۷۷/۲	۱۲/۰	۴۷	فوق دیپلم
۹۲/۶	۱۵/۳	۶۰	لیسانس
۱۰۰	۷/۴	۲۹	فوق لیسانس و بالاتر
-----	۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹

- اشتغال

در این بخش داده‌های مربوط به میزان اشتغال پاسخگویان مورد بررسی قرار گرفته است. همانطوری که در جدول (۵) قابل مشاهده است ۵۰/۵ از پاسخ‌دهندگان شاغل، ۲۵/۵ از پاسخ‌دهندگان بی‌کار، ۲۴ از پاسخ‌دهندگان محصل بوده‌اند.

جدول (۵): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ وضعیت شغلی

فرآوانی تجمعی	درصد فراوانی	فرآوانی	وضعیت اشتغال
۵۰/۵	۵۰/۵	۱۹۹	شاغل

۷۶	۲۵/۵	۱۰۱	بی کار
۱۰۰	۲۴	۹۱	محصل
-----	۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

- تعداد روزهای مراجعه به پارک

با توجه به داده‌های جدول ۶ بیشتر پاسخگویان با ۳۱/۷ درصد حداقل هفته یکبار به پارک مراجعه داشته‌اند.

جدول (۶): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ تعداد روزهای مراجعه به پارک

فرآوانی تجمعی	درصد فرآوانی	فرآوانی	تعداد روزها
۸/۴	۸/۴	۳۳	هر روز
۴۰/۲	۳۱/۷	۱۲۴	یک روز در هفته
۵۷	۱۶/۹	۶۶	یک روز در ماه
۶۹/۶	۱۲/۵	۴۹	دو روز در ماه
۷۰/۶	۱	۴	بیشتر از چهار روز در ماه
۱۰۰	۲۹/۴	۱۱۵	سایر
-----	۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

- نحوه مراجعه به پارک

همانطوری که داده‌های جدول ۷ نشان می‌دهد ۳۲/۲ درصد پاسخگویان ترجیح داده‌اند که به اتفاق خانواده به پارک مراجعه کنند.

جدول (۷): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ نحوه مراجعه به پارک

فرآوانی تجمعی	درصد فرآوانی	فرآوانی	نحوه مراجعه
۱۱/۳	۱۱/۳	۴۴	تنهای
۴۳/۵	۳۲/۲	۱۲۶	با خانواده
۶۶/۸	۲۲/۳	۹۱	با همسر
۹۰	۲۲/۳	۹۱	با دوستان
۹۲/۶	۲/۶	۱۰	با فرزندان
۹۸/۲	۵/۶	۲۲	با بستگان
۱۰۰	۱/۸	۷	سایر
-----	۱۰۰	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

- علت مراجعه به پارک

طبق جدول شماره (۸)، ۲۹/۷ درصد پاسخگویان علت مراجعه به پارک را تفريح خود بیان نموده‌اند.

جدول (۸): نتایج حاصل از بررسی نمونه آماری شهروندان از لحاظ علت مراجعه به پارک

فرآوانی تجمعی	درصد فرآوانی	فرآوانی	علت مراجعه
۳/۱	۳/۱	۱۲	برای وقت گذرانی
۸/۷	۵/۶	۲۲	بازی فرزندان با وسایل
۳۸/۴	۲۹/۷	۱۱۶	تفريح خود
۶۶/۵	۲۸/۱	۱۱۰	اوقات فراغت خانواده
۹۱/۸	۲۵/۳	۹۹	دستیابی به آرامش
۱۰۰	۸/۲	۳۲	سایر
-----	100	۳۹۱	مجموع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

آمار استنباطی

- آزمون کولموگروف اسپیرنوف تک نمونه‌ای^۱

این آزمون برای بررسی این فرضیه صفر که نمونه دارای یک توزیع خاص است، به کار می‌رود. این آزمون از نوع ناپارامتری است و هم قوارگی توزیع یک نمونه را با توزیعی که برای جامعه فرض شده است، بررسی می‌کند. اساس شیوه برآورده S-K تابع تجمعی نمونه‌ای است که آن را با (X) نشان می‌دهیم (نوابخش و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۱۸). برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون نرمالیتی کولموگروف - اسپیرنوف در SPSS استفاده شد. نرمال بودن داده‌ها طبق جدول (۹) قابل مشاهده است، چون سطح معنی داری (sig) بدست آمده در همه شاخص‌های مورد بررسی در شهر ایده از ۰/۰۵ بیشتر بوده می‌توان نتیجه گرفت که توزیع داده‌ها نرمال بوده و نمی‌توان فرضیه‌های پژوهش را با استفاده از آزمون‌های ناپارامتریک اثبات یا رد کرد. لذا باید از آزمون‌های پارامتری جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده کرد.

جدول (۹): آزمون وضعیت توزیع داده‌ها

کولموگروف - اسپیرنوف	شاخص‌ها
سطح معنی داری (Sig)	آماره
۰/۰۸۱	۳/۲۳۱
۰/۰۹۳	۲/۸۹۲

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹.

آزمون فرضیه‌ها

در این قسمت با استفاده از آزمون‌های آمار استنباطی به آزمون فرضیات می‌پردازیم.
فرضیه اول: به نظر می‌رسد شهروندان شهر ایده از عملکرد شهرداری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی - فرهنگی فضاهای سبز شهری رضایت نداشته‌اند.

جهت بررسی این فرضیه؛ چون سطح توزیع در این جامعه نرمال بوده است از آزمون پارامتریک تی (t) تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج حاصله بیانگر آن است که در سطح خطای ۰/۰۵، چون سطح معناداری (sig)، (۰/۰۰۰) و کمتر

^۱. One-Sample Kolmogorov mirnov

از ۰/۰۵ به دست آمده است (H_0 sig)، لذا فرض صفر (H_0) رد و فرض مخالف (H_1) پذیرفته می‌شود. جدول (۱۰). بنابراین می‌توان بیان نمود که عملکرد شهرداری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی - فرهنگی فضاهای سبز شهری مطلوب نبوده و شهروندان رضایت نداشته‌اند. در نتیجه فرضیه تأیید می‌شود.

جدول (۱۰): آزمون t از عملکرد شهرداری در بخش بهداشتی

فاصله اطمینان		متغیر		آماره t		میانگین		تعداد		سطح		اختلاف		تفاوت درصد		حد بالا		حد پایین	
آب آشامیدنی سالم		۳۹۱		-۸۰/۱۴۶	۱/۱۵	۳۹۱				-۰/۰۰۰	-۱/۸۵	-۱/۹۰	-۱/۸۱	۰/۰۹	۹۵	تفاوت	حد	حد بالا	حد پایین
سرویس بهداشتی		۳۹۱		-۳۵/۱۲۲	۱/۰۵	۳۹۱				-۰/۰۰۰	-۱/۴۵	-۱/۵۳	-۱/۳۷	۰/۰۹	۹۵	تفاوت	حد	حد بالا	حد پایین
سلط زباله		۳۹۱		۴/۰۴۰	۳/۱۸	۳۹۱				۰/۰۰۰	۰/۱۸۴	۰/۰۹	۰/۲۷			تفاوت	حد	حد بالا	حد پایین
نظافت مستمر پارک		۳۹۱		-۳۵/۰۹۲	۱/۰۵	۳۹۱				-۰/۰۰۰	-۱/۴۴	-۱/۵۳	-۱/۳۶			تفاوت	حد	حد بالا	حد پایین
کلی		۳۹۱		۱/۰۸۶		۳۹۱				-۴۷/۰۴۳	-۱/۱۴	-۱/۱۹	-۱/۰۹			تفاوت	حد	حد بالا	حد پایین

مأخذ: مطالعات میدانی نگارنده، ۱۳۹۹

جدول (۱۱): آزمون t از عملکرد شهرداری در بخش اجتماعی و فرهنگی

فاصله اطمینان		متغیر		تعداد		میانگین		آماره t		سطح		اختلاف		تفاوت درصد		حد بالا		حد پایین	
وضعیت کتابخانه و سالن آمفی تئاتر	۱	۳۹۱		۱/۰۵۲		۳۹۱		-۳۲/۸۶۱	-۱/۴۷۶	۰/۰۰۰	-۱/۵۶	-۱/۳۹	-۰/۰۵۶	-۰/۴۸	۰/۰۶۵	۰/۰۵۶۵	۰/۰۶۵	۰/۰۶۵	
صداهای ناهنجار	۲	۳۹۱		۲/۴۳		۳۹۱		-۱۳/۳۸۱	-۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰	-۰/۰۷۹	-۰/۰۷۹	-۰/۰۷۹	-۰/۰۷۷	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	
جلوگیری از تنش جسمی	۳	۳۹۱		۲/۳۰		۳۹۱		-۱۵/۳۴۶	-۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰	-۰/۰۷۰	-۰/۰۷۰	-۰/۰۷۰	-۰/۰۷۷	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	
کنترل مداوم نگهبان	۴	۳۹۱		۲/۳۶		۳۹۱		-۹/۷۳۲	-۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۹	
عدم حضور افراد ناباب	۵	۳۹۱		۲/۴۳		۳۹۱		-۱۴/۵۶۵	-۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	-۰/۰۶۵	
مکان مناسبی برای حضور خانواده	۶	۳۹۱		۲/۸۹		۳۹۱		-۲/۳۹۲	-۰/۰۰۷	-۰/۰۰۷	-۰/۱۱۰	-۰/۰۱۰	-۰/۰۱۰	-۰/۰۲۰	-۰/۰۲۰	-۰/۰۲۰	-۰/۰۲۰	-۰/۰۲۰	
کلی		۳۹۱		۲/۳۲		۳۹۱		-۲۷/۷۳۲	-۰/۰۰۰	-۰/۰۰۰	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	-۰/۰۷۷	

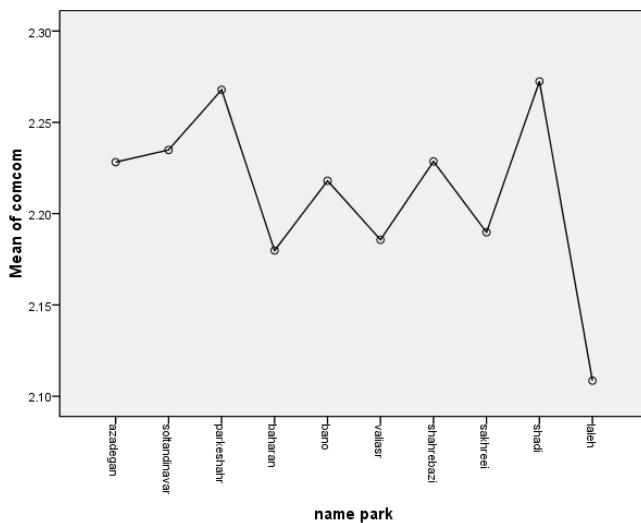
مأخذ: مطالعات میدانی نگارنده، ۱۳۹۹

جدول (۱۲): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه

F	sig	فاصله اطمینان تفاوت در حداقل و حداکثر	سطح ۹۵ درصد		میانگین	تعداد	نام پارک
			حد بالا	حد پایین			
۳/۳۲	۱/۹۱	۲/۳۳	۲/۱۲	۲/۲۳	۲۶		آزادگان
۲/۵۱	۲/۰۷	۲/۲۷	۲/۱۹	۲/۲۴	۲۵		سلطان دین آور
۲/۶۲	۲/۰۵	۲/۳۲	۲/۲۰	۲/۲۶	۲۴		پارک شهر
۲/۵۲	۱/۹۳	۲/۲۴	۲/۱۱	۲/۱۷	۲۵		بهاران
۲/۵۱	۱/۹۸	۲/۲۷	۲/۱۶	۲/۲۱	۲۴		بانو
۲/۸۷	۱/۷۹	۲/۲۱	۲/۱۵	۲/۱۸	۹۷		ولیعصر

شهریازی	۶۰	۲/۲۲	۲/۱۷	۲/۲۷	۱/۶۷	۲/۸۳
صخرهای	۵۹	۲/۱۹	۲/۱۱	۲/۲۶	۱/۴۳	۲/۹۳
شادی	۲۲	۲/۲۷	۲/۱۹	۲/۲۵	۱/۷۰	۲/۵۲
لاله	۲۷	۲/۱۰	۲/۰۳	۲/۱۸	۱/۵۲	۲/۴۳
جمع	۳۹۱	۲/۲۰	۲/۱۸	۲/۲۲	۱/۴۳	۳/۳۲

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

شکل(۳): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه نگارندگان، ۱۳۹۹.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد عملکرد شهرداری ایذه در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی - فرهنگی پارک‌های ۱۰ گانه موجود در سطح شهر یکسان می‌باشد؟

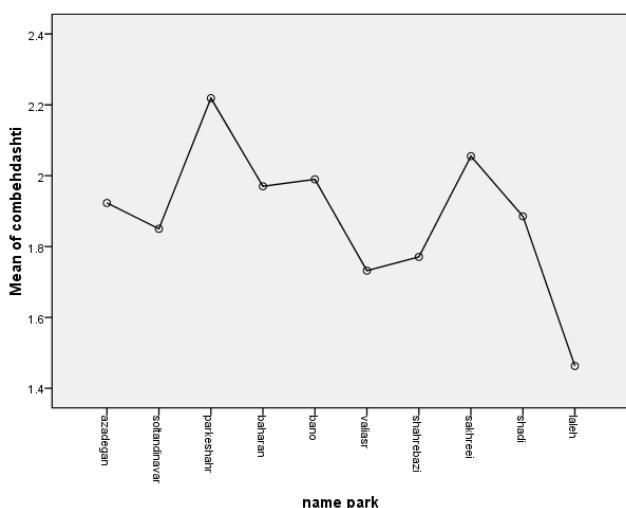
در آزمون این فرضیه نیز چون سطح توزیع در جامعه نرمال بوده است؛ از آزمون پارامتریک One Way ANOVA استفاده شده است. نتایج حاصله بیانگر آن است که در سطح خطای 0.05 ، چون سطح معناداری ($sig. < 0.000$) و کمتر از 0.05 به دست آمده است ($sig. < 0.05$)، لذا فرض صفر (H_0) رد و فرض مخالف (H_1) پذیرفته می‌شود. بنابراین می‌توان بیان نمود که میزان مطلوبیت عملکرد شهرداری در بخش‌های بهداشتی و اجتماعی - فرهنگی فضاهای سبز شهری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه یکسان نبوده است. همچنین میزان عملکرد شهرداری به تفکیک بخش‌های بهداشتی و اجتماعی - فرهنگی پارک‌های نشان داده شده است. در نتیجه فرضیه دوم رد می‌شود.

جدول (۱۳): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه در بخش بهداشتی

نام پارک	تعداد	میانگین	حد بالا	حد پایین	سطح ۹۵ درصد		فاصله اطمینان تفاوت در	F	sig			
					میانگین	حد بالا						
آزادگان	۲۶	۱/۹۲	۱/۷۵	۲/۰۹	۱/۷۵	۲/۰۹	۰/۰۷۷	۰/۰	۰/۰۷۷			

۱/۹۵	۱/۷۵	۱/۸۵	۲۵	سلطان دین آور
۲/۳۷	۲/۰۷	۲/۲۲	۲۴	پارک شهر
۲/۱۳	۱/۸۱	۱/۹۷	۲۵	بهاران
۲/۱۵	۱/۸۳	۱/۹۹	۲۴	بانو
۱/۸۲	۱/۶۴	۱/۷۳	۹۷	ولیعصر
۱/۹۲	۱/۶۲	۱/۷۷	۶۰	شهر بازی
۲/۲۱	۱/۹۰	۲/۰۶	۵۹	صخره‌ای
۲/۰۲	۱/۷۵	۱/۸۹	۲۴	شادی
۱/۵۵	۱/۳۸	۱/۴۶	۲۷	لاله
۱/۹۱	۱/۸۱	۱/۸۶	۳۹۱	جمع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

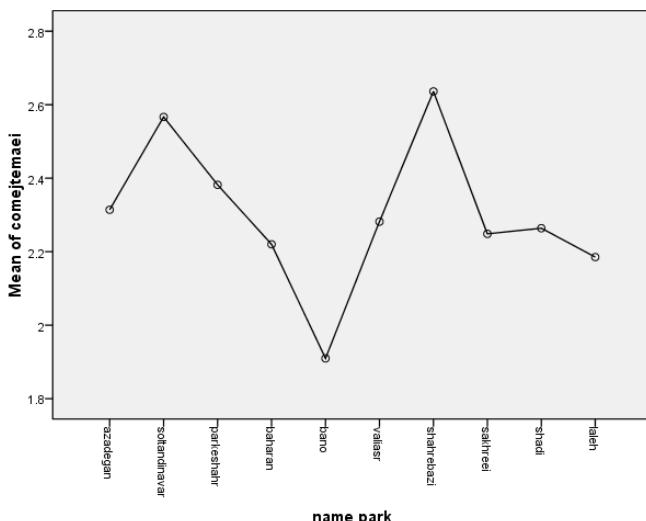

شکل (۴): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه در بخش بهداشتی نگارندگان، ۱۳۹۹.

جدول (۱۴): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه در بخش اجتماعی-فرهنگی

F	sig	فاصله اطمینان تفاوت در سطح ۹۵ درصد	نام پارک	
			حد پایین	حد بالا
۲/۶۰	۲/۰۳	۲/۳۱	۲۶	آزادگان
۲/۶۸	۲/۴۶	۲/۵۷	۲۵	سلطان دین آور
۲/۴۸	۲/۲۸	۲/۳۸	۲۴	پارک شهر
۲/۳۳	۲/۱۱	۲/۲۲	۲۵	بهاران
۲/۰۴	۱/۷۸	۲/۹۱	۲۴	بانو
۲/۳۶	۲/۲۰	۲/۲۸	۹۷	ولیعصر
۲/۷۷	۲/۵۰	۲/۶۴	۶۰	شهر بازی
۲/۴۰	۲/۰۹	۲/۲۵	۵۹	صخره‌ای
۲/۴۴	۲/۰۹	۲/۲۶	۲۴	شادی
۲/۳۱	۲/۰۶	۲/۱۹	۲۷	لاله
۲/۳۷	۲/۲۸	۲/۳۲	۳۹۱	جمع

مأخذ: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۹.

شکل(۵): آزمون ANOVA از عملکرد شهرداری در ۱۰ پارک موجود در شهر ایذه در بخش اجتماعی - فرهنگی نگارندگان، ۱۳۹۹.

بحث و نتیجه‌گیری

از زمانی که بحث فضای سبز به عنوان بخشی از کالبد شهر مطرح شد؛ لزوم برنامه‌ریزی، طراحی و مدیریت چنین محیطی، امری ضروری می‌نمود. فضای سبز شهری همواره به عنوان عنصری برای نظم بخشی و هماهنگ نمودن کاربری‌های گوناگون در کالبد شهر و عاملی در زیبایی محیط و دل‌پذیرتر شدن فضای زندگی مطرح بوده و هست؛ به طوری که در بسیاری از موارد، مضمون فضای سبز غیر از نقش زیست‌محیطی، معرف نقش تفرجی و رفاهی برای شهر وندان نیز هست. به همین سبب بررسی و ارزیابی آن در شهرها از اهمیت فراوانی برخوردار است. در شهر ایذه مدیران شهری توجه چندانی به ایجاد فضاهای سبز و پاک عمومی مناسب و استاندارد نداشته و این مسئله تأثیرات سوئی را بر شهر وندان و شهر در پی داشته است. یافته‌های این پژوهش عملکرد ضعیف مدیریت شهری ایذه در این زمینه را نشان می‌دهد؛ به نحوی که هم در بخش بهداشتی و هم در بخش اجتماعی فرهنگی کل پارک‌های شهر از میانگین نرمال پایین‌تر بوده‌اند. نتایج حاصله از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک One Way ANOVA، در بخش بهداشتی نشان داد که از بین ۱۰ پارک موجود در ایذه (پارک‌های مورد بررسی در این پژوهش)، پارک‌های شهر، صخره‌ای، بانو، بهاران، آزادگان، شادی، سلطان دین‌آور، شهریازی، ولی‌عصر و لاله با میانگین‌های ۲/۲۲، ۲/۰۶، ۱/۹۷، ۱/۹۲، ۱/۸۹، ۱/۸۵، ۱/۷۷، ۱/۸۱، ۱/۷۳، ۱/۱، ۴۶/۷۳، به ترتیب در بهترین شرایط قرار دارند. نتایج حاصله از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک One Way ANOVA، در بخش اجتماعی فرهنگی نشان داد که از بین ۱۰ پارک موجود در ایذه (پارک‌های مورد بررسی در این پژوهش)، پارک‌های بانو، شهریازی، سلطان دین‌آور، شهر، آزادگان، ولی‌عصر، شادی، صخره‌ای، بهاران و لاله با میانگین‌های ۲/۹۱، ۲/۶۴، ۲/۵۷، ۲/۳۸، ۲/۳۱، ۲/۲۸، ۲/۲۶، ۲/۲۵، ۲/۲۲، ۲/۱۹، به ترتیب در بهترین تا بدترین شرایط قرار دارند. نتایج حاصله از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک تی (t) تک نمونه‌ای نشان داد که در بین شاخص‌های دوگانه (بهداشتی و اجتماعی و فرهنگی)، شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی و بهداشتی با میانگین‌های ۲/۴۳، ۱/۸۶ به ترتیب در بهترین تا بدترین شرایط قرار دارند. نتایج حاصله از پرسشنامه با استفاده از آزمون پارامتریک One Way ANOVA، نشان داد که از بین ۱۰ پارک موجود در ایذه (پارک‌های مورد بررسی در این پژوهش)، پارک‌های شادی،

شهر، سلطان دین آور، آزادگان، شهر بازی، بانو، صخره‌ای، ولی‌عصر، بهاران و لاله با میانگین‌های ۲/۲۷، ۲/۲۶، ۲/۲۴، ۲/۲۳، ۲/۲۲، ۲/۱۹، ۲/۲۱، ۲/۱۸، ۲/۱۷، ۱۰/۱۷، ۲/۲، به ترتیب در بهترین شرایط قرار دارند.

پیشنهادها

از آنجا که موضوع تحقیق بررسی وضعیت بهداشت و شرایط اجتماعی - فرهنگی در پارک‌های شهری (نمونه موردنی: پارک‌های شهر ایذه)، می‌باشد؛ لذا پیشنهادها بر اساس نتایج حاصل از پرسشنامه تحقیق در دو شاخص شرایط بهداشتی پارک‌ها و شرایط اجتماعی - فرهنگی پارک‌ها به صورت جداگانه بیان می‌شود.

- پیشنهادهای شاخص اجتماعی - فرهنگی:

کترول مدام پارک توسط نگهبان جهت جلوگیری از ورود افراد ناباب اجتماعی و معتمدان به محظوظی پارک‌ها، طراحی مکان‌های اختصاصی جهت استفاده خانواده‌ها، تلاش در جهت کاهش صدای ناهنجار؛ که باعث صلب آرامش استفاده‌کنندگان از پارک‌ها می‌شوند، احداث نماز خانه مناسب با مساحت و ظرفیت پارک‌ها، احداث کتابخانه و سالن آمفی تئاتر در محظوظه پارک‌ها.

- پیشنهادهای شاخص بهداشتی:

نظافت مستمر سرویس‌های بهداشتی، احداث سرویس‌های بهداشتی به تعداد کافی در محل‌های مناسب پارک‌ها، نصب ظرف‌های مخصوص مایع دستشویی در سرویس‌های بهداشتی و پر کردن به موقع آن‌ها، نصب آینه مناسب در سرویس‌های بهداشتی، نصب توشه نگهدار استاندارد و مقاوم به تعداد کافی در سرویس‌های بهداشتی، مجهر نمودن پارک‌های مختلف به آب آشامیدنی سالم و تجهیز آن‌ها به آبخوری‌های مناسب و بهداشتی برای سنین مختلف، نظافت مستمر سطح پارک‌ها، نصب سطل‌های زباله استاندارد در سطح پارک‌ها، جانمایی مناسب محل قرارگیری سطل‌های زباله در سطح پارک‌ها، تخلیه و نظافت مستمر سطل‌های زباله در سطح پارک‌ها، سمپاشی مستمر سطح پارک‌ها جهت جلوگیری از رشد و افزایش حشرات، چوندگان، خزندگان و سایر حیوانات موذی که بهداشت پارک‌ها و آرامش استفاده کنندگان را به خطر می‌اندازند.

منابع

- ابراهیم‌زاده، عیسی؛ حاتمی، داود. (۱۳۹۳)، «تحلیلی بر عملکرد مدیریت فضای سبز شهری و بازده اجتماعی توسعه‌ای آن در شهر ایده»، مجله برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۴، شماره ۱۳، بهار.
- اکبری، طبیه؛ حسین‌زاده، جعفر؛ شیری، اردشیر. (۱۳۹۵)، «بررسی مطلوبیت فضاهای گذران اوقات فراغت شهر وندان ایلام: مطالعه موردنی فضاهای سبز شهری»، فصلنامه فرهنگ ایلام، دوره ۱۷، شماره ۵۲-۵۳، پاییز و زمستان.
- جعفری‌نجف‌آبادی، مریم؛ سودانی‌زاده، حمیده. (۱۳۹۸)، «بررسی دیدگاه شهر وندان یزدی در مورد وضعیت بهداشت، ایمنی و محیط‌زیست (HSE) پارک‌های این شهر»، فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط‌زیست، انتشار آنلاین ۲۸ دی ۹۸.
- حاتمی، داود؛ (۱۳۹۲)، «تحلیلی بر عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر فضای سبز شهری و کارکردهای فضایی مکانی آن، مورد شهر ایده»، رساله کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- زمانی بادی، حکیمه؛ میرزایی، نظام؛ محمدزاده، مهدیه. (۱۳۹۸)، «ارزیابی شاخص‌های بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی پارک‌ها و فضای سبز شهر کاشان در سال ۹۷»، دوازدهمین همایش تازه‌های علوم بهداشتی کشور، تهران، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
- صفائی، مریم؛ سلطانی، رضا. (۱۳۹۷)، «بررسی امنیت محیطی در فضاهای شهری: مطالعه موردنی پارک‌های شهری بوشهر»، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی بوشهر، شماره ۳۵، زمستان.
- مرادیان، ام‌کلثوم؛ رخشنده‌رو، مهدی؛ عبداله‌زاده فرد، علیرضا. (۱۳۹۸). ارزیابی نقش پارک‌های شهری در پایداری اجتماعی شهرها نمونه موردنی (پارک آزادی شهر شیراز). فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۰(۳۷): ۱۱۳-۱۲۸.
- ملکی، سعید؛ رحیمی، وحید؛ نوری، ادریس؛ حاتمی، داود. (۱۳۹۴)، «ارزیابی شاخص‌های اجتماعی فضاهای سبز شهری از دیدگاه شهر وندان؛ نمونه موردنی: ایرانشهر»، مجله جغرافیا و توسعه، شماره ۴۰، پاییز.
- نوابخش، مهرداد؛ فتحی، سروش؛ مختارپور، مهدی. (۱۳۹۰): «کاربرد روش‌های آماری در علوم اجتماعی با نرم‌افزار spss»، تهران، انتشارات طحان.
- Crane, P., Kinzig, A., (2005), Nature in the metropolis. *Science* 308, 1225–11225.